

PAPER DETAILS

TITLE: SINIF ÖGRETMENLERİ ve VELİLERİN DESTEK EĞİTİM ODASI UYGULAMALARINA
İLİSKİN GÖRÜSLERİ

AUTHORS: Gamze YILMAZ,Sevda YILMAZ

PAGES: 1175-1197

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1671944>

SINIF ÖĞRETMENLERİ ve VELİLERİN DESTEK EĞİTİM ODASI UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ¹

THE OPINIONS OF THE CLASSROOM TEACHERS AND THE PARENTS ABOUT RESOURCE ROOM PRACTICES

Gamze YILMAZ², Sevdâ YILMAZ³

ÖZ: Bu araştırmada, özel gereksinimli kaynaştırma öğrencilerinin aldığı destek eğitim hizmetlerinden biri olan destek eğitim odası uygulamasına ilişkin sınıf öğretmenleri ve veli görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, destek eğitim odası uygulaması yapılan okullarda gerçekleştirilmiş olup, destek eğitim odasında destek eğitimi veren 25 sınıf öğretmeni ve 25 öğrenci velisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kapsamında yürütülmüştür. Araştırmada nitel araştırma çalışmalarında kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış, veriler yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin büyük bir bölümünün görev yaptıkları okulda özel olarak destek eğitim odası olmadığı, öğretmenlerin büyük bölümünün öğretim sürecinde anlatım yöntemini kullandığı ve öğretmenlerin büyük çoğunluğunun mevzuata yeterince hâkim olmadıkları sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Destek eğitim odası uygulaması, sınıf öğretmeni, veli

ABSTRACT: This research aims to examine the opinions of the classroom teachers and the parents about resource room practices, one of the special education services received by inclusive students with special needs. The research was carried out in schools that have resource rooms, with the participation of 25 classroom teachers working in the resource room and 25 parents. The research was carried out within the scope of the case study design, which is one of the qualitative research methods. Researchers used the semi-structured interview technique included in qualitative research for the study, and the data were collected through face-to-face interviews. The results of the study show that most of the schools where classroom teachers work do not have a resource room, that most of the teachers use the lecture method in the teaching process and that the majority of the teachers do not have enough knowledge of the legislation.

Keywords: Resource room, classroom teacher, parent

Bu makaleye atıf vermek için:

Yılmaz, G. & Yılmaz, S. (2022). Sınıf öğretmenleri ve velilerin destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin görüşleri, *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(3), 1175-1197

Cite this article as:

Yılmaz, G. & Yılmaz, S. (2022). The opinions of the classroom teachers and the parents about resource room practices. *Trakya Journal of Education*, 12(3), 1175-1197

¹Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Özel Eğitim Öğretmeni, Demirçelik İlkokulu, Hatay/Türkiye, e-mail: gamze_tamas@hotmail.com, ORCID:0000-0001-5346-6056

³ Doktor Öğretim Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Bayburt Eğitim Fakültesi, Bayburt/Türkiye, e-mail: sevdailyilmaz@bayburt.edu.tr, ORCID:0000-0002-4489-2501

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

This research aims to examine the opinions of the classroom teachers and the parents about resource room practices which is one of the special education services that students with special needs receive. The question of the research is “What are the opinions of the classroom teachers and the parents about there source room practices?”. In line with the research question, the sub-questions of the research were determined as follows:

- 1.What are the opinions of the classroom teachers about the education process carried out in the resource room?
- 2.How well do classroom teachers think they have mastered the legislation of the resource room?
- 3.What are the opinions of the classroom teachers about the institutions and organizations that they receive support during the education process carried out in the resource rooms?
- 4.What are the opinions of the classroom teachers about the attitudes of their students towards the education process carried out in the resource rooms?
- 5.What are the expectations of the classroom teachers from the stakeholders in the education process carried out in the resource rooms?
- 6.What are the opinions of the parents about the institutions and organizations that provide special education in the resource rooms?
- 7.What are the opinions of the parents about the practices carried out as a contribution to the education process in the resource rooms?
- 8.What are the expectations of the parents from the stakeholders to increase the success of the students in the education process carried out in the resource rooms?
- 9.What are the problems parents experience with the resource room practices?

Method

The research was carried out with the participation of 25 classroom teachers working in the resource rooms and 25 parents of the students studying in these schools in Erzurum. The semi-structured interview method, which is a qualitative research method, was used in this study, and the data were collected through face-to-face interviews. The research was carried out within the scope of a case study, one of the qualitative research designs.

Findings

The results of the research show that most of the schools where the classroom teachers work do not have a specific resource room, students mainly attend mathematics and Turkish lessons, and most of the teachers do not have sufficient knowledge about teaching methods or legislation. In addition, the families of the students are supportive of the teachers regarding the resource room practices, and the students have positive attitudes towards the education given in the resource rooms. The results show that the institutions where the parents receive support in the education process carried out in the resource rooms are the Guidance and Research Center, the Ministry of National Education, and schools. Some of the problems experienced by the parents in the process are that the lessons take place after school hours, the students are tired at these times, the students get labeled, and the parents do not have enough information about the education.

Discussion and Conclusion

The results of the research show that most of the schools where the classroom teachers work do not have a specific support education room, the students mainly take mathematics and Turkish lessons, and most of the teachers do not have enough knowledge about teaching methods or legislation. Similar to the results of our research, other studies reveal that the physical characteristics of the places reserved for resource rooms in schools are not suitable for special education and that there is no place where students can receive special education outside their classrooms (Akay, 2011; Semiz, 2018; Winter, 2013). The

research conducted by Semiz (2018) shows that the teachers working in resource rooms mainly use methods such as question and answer method, narration method, and teaching through games in the education process. The study conducted by Kaya (2003) shows that school administrators and teachers have insufficient knowledge about inclusion practices. The results of this research are similar to the results of our study. The results of our research also show that the families of the students support the teachers during the special education process. Unlike the results of our study, the study conducted by Semiz (2018) reveals that families do not participate sufficiently in the resource room process and that teachers only communicate with families when there is a problem. The study by Özyayın and Çolak (2011) indicates that preschool teachers do not receive support from families or school administrations in their inclusion practices. The results of our research show that the students have positive attitudes towards the education given in the resource rooms. Different research results also show that students have positive attitudes towards the resource rooms (Aydın, 2015; Talas et al., 2016; Vaughn & Klingner, 1998). Some of the problems experienced by the parents during the resource room practices are due to the following reasons: the lessons are given after school hours, the students are tired at this time, the students are labeled, and the parents do not have enough information about the education. Similarly, Kış (2013) marks that teachers experience problems in the resource room practices because other students and their families label the students with special needs.

GİRİŞ

Dünya üzerindeki tüm insanların birbirlerinden çeşitli yönlerden farklı oldukları bilinmektedir. Bu farklılıklara rağmen normal bir sınıfta grup halinde eğitim alabilmektedirler. Benzer eğitim süreçlerinden ve benzer ölçme değerlendirme süreçlerinden geçebilirler. Fakat bazı çocuklar bu eğitim sürecinde akranlarıyla aynı program, aynı ölçme değerlendirme süreçleriyle eğitim görmeye uygun olmayabilirler (Aral ve Gürsoy, 2007: 17). Bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylere özel eğitime gereksinimi olan birey denilmektedir (Aral ve Gürsoy, 2007: 17). Bu bireylerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için bu ihtiyaçlar doğrultusunda düzenlenmiş eğitim ortamlarına ihtiyaçları vardır. Bu noktada özel eğitim kavramı karşımıza çıkmaktadır. “Özel eğitim, çoğunluktan farklı olarak özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinden en üst düzeyde verim alabilmek, yetersizliği olanların ise yetersizliğinin engele dönüşmesini önlemek, özel gereksinimli bireyi kendine yetebilecek bir hale getirmek, toplumla kaynaşmasını ve bağımsız, üretici bireyler olmasını desteklemek amacıyla verilen eğitim” (Ataman, 2003: 19) olarak tanımlanmaktadır.

Bakış açısı ve uygulama anlamında pek çok aşamadan geçmiş olan özel eğitim, son yıllarda eğitimin özel bir parçası olarak kabul edilmektedir (Aral ve Gürsoy, 2007: 293). Özel eğitim hizmetleri özellikle özel gereksinimli çocuklarla normal gelişim gösteren bireylerin bir arada eğitim almasını gerektiren kaynaştırma eğitimi ve onun gerektirdiği destek eğitim hizmetleriyle daha da yaygınlaşıp gelişmiştir. Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli bireylerin, normal eğitim ve öğretim kurumlarında akranlarıyla birlikte özel bir programla eğitim ve öğretim görmelerini sağlamak için verilen özel bir eğitim uygulamasıdır. Kaynaştırma eğitiminin amacı, özel gereksinimli bireyi en az ayrıştırılmış ortamda eğitmek ve onları akranlarıyla birlikte eğitim ortamında bulundurmaktır (Özbey, 2009: 13). Kaynaştırma uygulamalarıyla kastedilen özel gereksinime sahip çocukların, bireysel gereksinimlerini göz önüne alarak onların ve öğretmenlerinin özel eğitim destek hizmetlerinden faydalanmaları ve özel gereksinimli öğrenciler için hazırlanan programlarda ve fiziksel ortamlarda düzenlemeler yapılmasıdır (Özgür, 2015: 7).

Kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencinin hiçbir destek almadan genel eğitim sınıfına yerleştirilmesi değil, özel gereksinimli öğrenciye genel bir sınıfta alacağı eğitimin destek eğitim hizmetleriyle birlikte sunulmasıdır. Kaynaştırma kavramının hem birlikte eğitim hem de destekleyici özel eğitim hizmetleri kavramlarını karşıladığı görülmektedir (Kargın ve Sucuoğlu, 2006: 29). Kaynaştırma eğitimi bazı durumlarda özel gereksinimli çocukların tüm ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. İşte bu ve benzeri sebeplerle okul bünyesinde açılacak olan destek eğitim odasında yapılacak bireysel çalışmalar öğrencinin eğitim gereksinimini karşılayabilmektedir (Metin, 2012: 9). Bu noktada destek eğitim hizmeti özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarının karşılanması açısından önemli bir eğitim hizmeti olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (ÖEHY) 4. maddesi 1 bendinde “destek eğitim hizmeti; özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine, ailelerine, öğretmenlerine ve okuldaki diğer personele uzman personel ve gerekli araç-gereçlerle sunulan danışmanlık hizmetleri olarak tanımlanmaktadır” (MEB, 2020). Özel eğitim destek hizmetleri, özel gereksinimi olan bireylerin eğitsel ihtiyaçlarının giderilebilmesi ve eğitim sürecinden en üst düzeyde faydalanabilmesi için sınıf öğretmenleri ile uzmanların bir arada ve işbirliği halinde çalışmasını gerektiren hizmetlerdir (Batu ve Uysal, 2010: 125).

Destek eğitim hizmetleri okullarda özel gereksinimi olan öğrencilere destek eğitim odası olarak düzenlenmiş bir ortamda verilmesi öngörülen bir eğitim hizmetidir. Destek eğitim odasında verilecek özel eğitim için eğiticinin, öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek bazı donanımlara sahip olması ayrıca bu ortamların fiziki olarak öğrencinin ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte düzenlenmesi gerekmektedir. Bu özel eğitim sürecinde özel gereksinimli çocukların gereksinimlerinin en üst düzeyde karşılanabilmesi için onlara en uygun ortamlarda eğitim vermek ve onlar için en az kısıtlayıcı ortamlar sunmak amacıyla aile, özel eğitim öğretmeni, sınıf öğretmeni ve okul personeline iş birliği amacıyla görev düşmektedir.

Destek eğitim hizmetlerinden biri olan destek eğitim odası uygulaması ülkemizde son yıllarda yaygınlaşmış bir uygulama olup bu uygulamanın, sürecin önemli dinamikleri olan sınıf öğretmenleri ve veliler tarafından nasıl algılandığının, beklentilerin, yaşanan sorunların ve önerilerin araştırılması önemli görülmektedir.

Bu çalışmada özel eğitim hizmetlerinden destek eğitim odası uygulaması sürecinde öğretmenlerin ve velilerin eğitim öğretim sürecine ilişkin görüşleri, yaşadıkları sorunlar ve önerilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın problem cümlesi; “Sınıf öğretmenleri ve velilerin destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırma problemi doğrultusunda araştırmanın alt problemleri aşağıda yer alan şekilde belirlenmiştir.

1. Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odasında yürütülen eğitim öğretim sürecine yönelik görüşleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odası ile ilgili mevzuata hâkimiyet durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde destek aldıkları kurum ve kuruluşlara ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde paydaşlara yönelik beklentileri nelerdir?
6. Velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde destek aldıkları kurum ve kuruluşlara ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecine katkı olarak yaptıkları çalışmalara ilişkin görüşleri nelerdir?
8. Velilerin destek eğitim odasında yürütülen eğitim öğretim sürecinde öğrenci başarısını artırmak için paydaşlara yönelik beklentileri nelerdir?
9. Velilerin destek eğitim odası uygulaması ile ilgili yaşadıkları sorunlar nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, verileri toplamak için kullanılan veri toplama aracı, verilerin toplanma süreci ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni kapsamında yürütülmüştür. “Durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir

yaklaşım ile araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri, ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerinde odaklanılır” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 83).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında Erzurum ilindeki 18 ilkokulda bulunan destek eğitim odalarında görev yapan 25 sınıf öğretmeni ve bu okullarda öğrenim gören 25 öğrencinin velisi oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları belirlenirken ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Öğretmenler için ölçütler özel gereksinimli öğrenciler ile çalışıyor olma, MEB’e bağlı ve destek eğitim uygulaması yapılan bir ilkokulda çalışıyor olma, en az 5 yıllık bir mesleki deneyime sahip olma ve araştırmaya katılımda gönüllük gösteriyor olmasıdır. Veliler için ölçütler ise özel gereksinimli bir öğrencinin ebeveyni olma, ebeveyni bulunduğu öğrencinin MEB’e bağlı ve destek eğitim uygulaması yapılan bir ilkokulda destek eğitim odası eğitimi alıyor olması ve araştırmaya gönüllü olarak katılıyor olmasıdır.

Tablo 1.

Araştırmaya katılan öğretmenlere ait bilgiler

		n
Cinsiyet	Kadın	11
	Erkek	14
Eğitim Durumu	Ön Lisans	2
	Lisans	20
	Yüksek Lisans	3
Mesleki Deneyim	5-10 yıl	3
	10-15 yıl	7
	15 yıl ve üzeri	15
Özel Bir Eğitim Alma Durumu	Evet	17
	Hayır	8
Alınan Eğitim Türü	Lisans	6
	Hizmet İçi Eğitim	3
	Hizmet İçi Eğitim+ Lisans	8

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %56’sının erkek %44’ünün ise kadın olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin %80’inin lisans mezunu olduğu, %8’inin ön lisans ve %12’sinin ise yüksek lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Mesleki deneyim sürelerine bakıldığında %60’ının 15 yıl ve üzeri, %36’sının 10-15 yıl, %4’ünün ise 5-10 yıl arasında olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %68’inin özel eğitime ilişkin bir eğitim aldığı %32’sinin ise eğitim almadığı görülmektedir. Eğitim alan öğretmenlerin ise; %35’inin lisans düzeyinde eğitim aldığı, %17’sinin hizmet içi eğitim aldığı ve %47’sinin ise hem hizmet içi eğitim aldıkları hem de lisans düzeyinde eğitim aldıkları belirlenmiştir.

Tablo 2.

Araştırmaya katılan velilere ait bilgiler

		n
Cinsiyet	Kadın	17
	Erkek	8
Eğitim Durumu	İlkokul	5
	Ortaokul	2
	Lise	10
	Ön Lisans	2
	Lisans	2
	Yüksek lisans	4

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan velilerin %68'ini kadın velilerin, %32'sini ise erkek velilerin oluşturduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan velilerin %40'ının lise, %20'sinin ilkökul, %16'sının yüksek lisans, %8'inin ortaokul, % 8'inin ön lisans ve %8'inin ise lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri araştırmacılar tarafından sınıf öğretmenleri ve veliler için iki ayrı form olmak üzere hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları ve kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Görüşme öncesinde katılımcıların doldurması istenen veri toplama aracıdır. Formlar sınıf öğretmenleri ve veliler için iki ayrı şekilde düzenlenmiştir. Veliler için hazırlanmış olan formlarda cinsiyet, eğitim durumu gibi bilgileri tespit etmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Sınıf öğretmenleri için hazırlanan formlar ise cinsiyet, eğitim durumu, mesleki deneyim ve özel eğitime ilişkin bir eğitim alma durumu gibi bilgileri belirlemeye yönelik sorular içermektedir.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Destek eğitim odasında görev alan sınıf öğretmeni ve velilere yönelik olarak hazırlanmış görüşme formlarıdır. Sınıf öğretmenleri ve veliler için iki ayrı görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formları araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarının hazırlanması sürecinde öncelikle araştırma konusuyla ilgili bir literatür taraması yapılarak taslak görüşme soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan formlar, görüşme sorularının anlaşılabilirliği ve araştırmanın amacına uygunluğu açısından iki özel eğitim uzmanının incelemesine sunulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda düzenlenmeler yapılmıştır. Bir sonraki aşamada, formların çalışma grubu dışından iki öğretmen ve iki veliyle pilot uygulaması yapılmıştır. Yapılan pilot uygulama sonrasında gerekli görülen düzeltmeler yapılarak görüşme formlarına son şekli verilmiştir. Sınıf öğretmeni yarı yapılandırılmış görüşme formu 8 bölüm ve 27 sorudan oluşmaktadır. Veli yarı yapılandırılmış görüşme formu ise 5 bölüm ve 15 sorudan oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri görüşme yoluyla elde edilmiştir. Sınıf öğretmenleri ve velilerle bire bir görüşmeler yapılarak öncelikle araştırmanın amacı açıklanmış ve ardından yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara yüz yüze görüşmeler sırasında ses kayıt cihazının kullanılacağı belirtilmiş fakat bazı katılımcılar çeşitli nedenlerden dolayı kaydı reddetmiştir. Bu nedenle yapılan görüşmeler, araştırmacı tarafından tutulan yazılı notlar ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler ders saatleri sonrası okul müdürü odası ya da öğretmenler odası gibi sessiz ve görüşmeye elverişli ortamlarda gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında herhangi bir veri kaybının önlenmesi açısından gerekli olan durumlarda katılımcılardan görüşlerinin tekrar edilmesi istenmiştir. Ayrıca yine veri kaybı olmaması adına yardımcı görüşmeci ile veriler toplanmıştır. Her görüşme sonrasında yazılı dökümanlar katılımcılar ile gözden geçirilmiş ve gerekli ekleme ya da düzenlemeler birlikte yapılmıştır. Ardından görüşme formlarından elde edilen veriler dijital ortama aktarılmıştır.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, belirli kalıpları, konuları, düşünceleri belirlemek amacıyla bir materyalin ayrıntılarıyla incelenerek yorumlanması demektir (Berg ve Lune, 2015). İçerik analizinde yapılan temel işlem birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayacağı bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Yıldırım ve Şimşek (2013) nitel bir araştırmada geçerliğin sağlanabilmesi adına araştırılan olgu ya da olay hakkında bütüncül bir resim oluşturabilmek için araştırmacının elde ettiği verileri ve ulaştığı sonuçları teyit etmesine yardımcı olacak çeşitleme, katılımcı teyidi, meslektaş teyidi gibi yöntemler kullanılması gerektiğini belirtmektedir. Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formlarının hazırlanması aşamasında iki özel eğitim alan uzmanından uzman görüşü alınmıştır. Ayrıca veri analizi sürecinde verilerin kod, kategori ve temaları oluşturulduktan sonra araştırmacılar dışında bir alan

uzmanından görüş alınarak meslektaş teyidi sağlanması yoluna gidilmiştir. Araştırmanın yüz yüze görüşmeleri için 18 farklı ilkokuldan öğretmen ve velilerle görüşme yapılarak çeşitleme sağlanmaya çalışılmıştır. Her bir görüşmeden sonra katılımcılarla görüşme formlarının gözden geçirilmesi yoluyla gerekli düzenleme ve eklemelere gidilerek ise katılımcı teyidi sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırma güvenilirliğini artırmak için ise araştırma verilerinin analizi sürecinde kod, kategori ve temalar oluşturulurken her iki araştırmacı ayrı ayrı veri analizi gerçekleştirmiş ve analizler karşılaştırma yoluna gidilmiştir. Karşılaştırılan analizlerde büyük oranda görüş birliğine varıldığı görülmüştür. Araştırma bulgularını desteklemek amacıyla bulgular bölümünde öğretmen ve velilerin verdikleri yanıtlardan doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur. Ayrıca öğretmen ve veli görüşlerinin yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formları dijital ortamda saklanmıştır. Araştırmanın her aşamasında objektif ve tutarlı davranılmasına özen gösterilmiştir.

Araştırmanın etik boyutundaysa sırasıyla araştırmanın gerçekleştirildiği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden resmi izin alınmış ve sınıf öğretmenlerinden ve öğrenci velilerinden ise gerekli izinler yazılı olarak alınmıştır. Araştırmada etik kurallar gereği katılımcıların isimleri gizli tutulmuş analizlerde sınıf öğretmenleri Ö1, Ö2, Ö3,... ve öğrenci velileri V1, V2, V3, V4... şeklinde kodlanarak sunulmuştur.

Yapılan bu çalışmada tüm araştırma etiği ve yayın ilkeleri gözetilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın birinci alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odasında yürütülen eğitim öğretim sürecine yönelik görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Bu alt probleme yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencileri için kullandıkları destek eğitim odalarına ve destek eğitim odası olmayan öğretmenlerin destek eğitim odası olarak kullandıkları alanlara ilişkin görüşleri ve bu alanlardaki ortam düzenlemesine yönelik görüşleri Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3.

Sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencileri için destek eğitim odası olarak kullandıkları alanlar ve bu alanların ortam düzenlemesine ilişkin görüşleri

Destek eğitim odası	Kodlar	Katılımcılar	f
Var	Akıllı tahta, oyun araç gereçleri ve çeşitli eğitim materyalleri	Ö _{3,4,6}	3
	Masa ve sandalye	Ö _{5,9,12,25}	4
Toplam			7
Yok	Boş sınıf	Ö _{1,2,7,10,11,13,15,16,17,18,19,20,21,22}	14
	Rehberlik servisi	Ö _{8,14,24}	3
	Öğretmenler odası	Ö ₂₃	1
Toplam			18

Tablo 3 incelendiğinde; katılımcıların büyük bir kısmının (f:18) okullarında destek eğitim odası bulunmadığı görülmektedir. Katılımcıların bir bölümü (f:7) ise destek eğitim odalarının bulunduğunu belirtmektedir. Okullarında destek eğitim odası olmadığını ifade eden katılımcıların bir bölümü (f:14) okulda bulunan boş bir sınıfı, bir kısmı (f:3) rehberlik servisini ve bir katılımcı ise öğretmenler odasını destek eğitim odası olarak kullandıklarını belirtmektedir.

Okullarında destek eğitim odası bulunan katılımcıların ortam düzenlemesine ilişkin görüşleri incelendiğinde; katılımcıların bir kısmının (f:4) destek eğitim odalarında masa ve sandalye bulunduğunu, bir kısmının ise (f:3) bu odalarda akıllı tahta, oyun araç gereçleri ve eğitim materyalleri bulunduğunu ifade ettikleri görülmektedir.

Konuya ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Destek eğitim saatlerini destek eğitim odası olmadığı için rehberlik servisinde ders işleyerek geçiriyoruz...” Ö8

“Destek eğitim odası var fakat biz sınıflarımızda akıllı tahta olduğu için boş sınıflarda ders işliyoruz...” Ö9

“Sınıfta akıllı tahta ve oyun araç gereçleri var...” Ö3

“Sınıfta masa ve sandalye var...” Ö12

Aynı alt probleme yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerine destek eğitim uygulaması esnasında eğitim verdikleri derslere ilişkin görüşleri Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4.

Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odasında eğitim verilen derslere ilişkin görüşleri

Kategoriler	Katılımcılar	f
Türkçe	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,22,23,24,25}	24
Matematik	Ö _{1, 2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25}	25
Fen Bilgisi	Ö _{1,19}	2
Sosyal Bilgiler	Ö _{1,19}	2
Hayat Bilgisi	Ö _{7,20}	2
Dil-Konuşma	Ö ₂₄	1
Fiziksel Eğitim	Ö ₁₇	1

Tablo 4 incelendiğinde; öğretmenlerin tamamının öğrencilerine Matematik (f:25) ve büyük çoğunluğunun Türkçe (f:24) derslerinden destek eğitim verdiği görülmektedir. Fen Bilgisi (f:2), Sosyal Bilgiler (f:2) ve Hayat Bilgisi (f:2) derslerinden de destek eğitim verildiği görülmektedir. En az destek eğitim verilen derslerin ise Dil ve Konuşma dersleri (f:1) ve Fiziksel Eğitim (f:1) olduğu görülmektedir. Konuya ilişkin öğretmen görüşlerine bir örnek aşağıda yer almaktadır:

“Türkçe ve matematik derslerinden destek veriyoruz...”Ö6

“Özellikle Türkçe ve matematik derslerinden eğitim veriyorum. Öncelikle bu derslere ihtiyacı var...” Ö18

Aynı alt probleme yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin görüşleri Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin görüşleri

Kategoriler	Katılımcılar	f
Anlatım	Ö _{1,2,3,4,6,7,9,10,11,12,15,18,19,20,21,22,23,24,25}	19
Soru Cevap	Ö _{3,14,20,21,22,25}	6
Gösteri (Demonstrasyon)	Ö _{5,7,8,13,14,25}	5
Deneme Yanılma	Ö _{16,17}	2
Drama	Ö ₆	1

Tablo 5 incelendiğinde; öğretmenlerin büyük bölümünün (f:19) öğretim sürecinde anlatım yöntemini kullandığı görülmektedir. Soru cevap yöntemi (f:6), gösteri yöntemi (f:5), deneme yanılma (f:2) ve drama (f:1) yöntemleri de eğitim öğretim sürecinde kullanılan yöntemler arasındadır. Konuya ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Anlatım yöntemini kullanıyorum sıklıkla...” Ö1

“Öğrencimle eğitim sürecini birebir yürüttüğümüz için geleneksel yöntemlere göre daha eğlenceli yöntemler kullanmayı seçiyorum. Drama mesela. Hoşuna gidiyor çocuğun...” Ö6

“Yaparak yaşayarak öğrenme ve deneme yanılma yöntemlerini kullanıyorum...”Ö16

Aynı alt probleme yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde kullandıkları araç-gereç ve materyal teminine ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde kullandıkları araç-gereç ve materyal teminine ilişkin görüşleri Tablo 6’da gösterilmektedir

Tablo 6.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde kullandıkları araç-gereç ve materyal teminine ilişkin görüşleri

Kategoriler	Katılımcılar	f
Öğretmenin Kendi İmkânı	Ö _{1,2,5,7,8,10,11,12,13,14,15,16,17,18,20,21,22,25}	18
Okul	Ö _{1,2,3,4,6,9,13,15,18,21,}	10
Aile	Ö ₆	1

Tablo 6 incelendiğinde; katılımcıların büyük bölümünün (f:18) eğitim öğretim sürecinde kullandıkları araç-gereç ve materyalleri kendi imkânlarıyla temin ettiklerini belirttikleri görülmektedir. Öğretmenlerin bir kısmı (f:10) araç gereç ve materyallerin okuldan temin edildiğini belirtmektedirler. Konuya ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Kendi imkânımla kırtasiyelerle iletişime geçip rica ediyorum...”Ö12

“Kendi imkânımla materyal alıyorum...”Ö14

Aynı alt probleme yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde kullandıkları ölçme değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde kullandıkları ölçme değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşleri Tablo 7’de gösterilmektedir.

Tablo 7.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde kullandıkları ölçme değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşleri

Kategoriler	Katılımcılar	f
Soru Cevap	Ö _{1,2,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,16,17,18,19,21,22,23,24,25}	22
Performans Değerlendirme	Ö _{3,15,20}	3

Tablo 7 incelendiğinde; katılımcıların büyük çoğunluğunun (f:22) ölçme değerlendirme sürecinde soru cevap yöntemini kullandığı ve bir kısmının ise (f:3) performans değerlendirme süreçlerini kullandıkları görülmektedir. Konuya ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Soru cevap tekniği kullanıyorum...”Ö6

“Görsel okuma, metin içi tahmin ve dikte çalışmaları yapıyoruz...”Ö9

Araştırmanın ikinci alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odası ile ilgili mevzuata hâkimiyet durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin destek eğitim odaları ile ilgili mevzuata hâkimiyet durumlarına yönelik görüşleri Tablo 8’de gösterilmektedir.

Tablo 8.

Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odaları ile ilgili mevzuata hâkimiyet durumlarına ilişkin görüşleri

Kategoriler	Katılımcılar	f
Mevzuata Yeterince Hakim	Ö _{3,5,9,10,11,15,22,24}	8
Mevzuata Yeterince Hakim Değil	Ö _{1,2,4,6,7,8,12,13,14,16,17,18,19,20,21,23,25}	17

Tablo 8 incelendiğinde; katılımcıların büyük bölümünün (f:17) destek eğitim odalarıyla ilgili mevzuata yeterince hâkim olmadıklarını düşündüğü görülmektedir. Katılımcıların bir bölümünün (f:8) ise mevzuata yeterince hâkim oldukları yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde destek aldıkları kurum ve kuruluşlara ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde destek aldıkları kurum ve kuruluşlara ilişkin görüşleri Tablo 9’da gösterilmektedir.

Tablo 9.

Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odası uygulamaları esnasında destek aldıkları kurum ve kuruluşlara ilişkin görüşleri

Temalar	Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Destek Alınıyor	RAM	Seminerler	Ö _{1,8,24}	3
	Aile	Özel görüşmeler	Ö _{2,15,18}	3
		İletişim ve işbirliği	Ö _{1,4,8,9,11,12,13,16,18,19,20,21,23,24,25}	15
	Okul	Rehberlik Servisi	Ö _{2,5,16,19,20,23,24}	7
		Desteği	Ö _{4,12,13,18}	4
		Eğitim-öğretim ortamı desteği	Ö _{4,12,13,18}	4
Destek Alınmıyor			Ö _{7,10,14,17,22}	5

Tablo 9 incelendiğinde; öğretmenlerin büyük oranda (f:15) destek eğitim odası uygulamaları esnasında öğrencilerin ailelerinden destek aldıklarını belirttikleri görülmektedir. Öğretmenlerin bir bölümü okuldan (f:7) rehber öğretmen aracılığıyla destek almakta iken bir bölümü (f:4) okuldan eğitim ortamları ve materyal desteği almaktadır. Öğretmenlerin bir kısmının ise seminerler (f:3) ve özel görüşmeler (f:3) yoluyla RAM’den destek aldıkları görülmektedir. Katılımcıların bir kısmının (f:5) ise herhangi bir destek almadıkları görülmektedir. Konuya ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Plan ve program konusunda rehberlik servisi yardımcı oluyor...”Ö3

“Aile yapılan etkinliklere katılıyor ve süreçte takip halinde...”Ö11

“RAM’daki tanıdıklarımla özel görüşmeler yapıyorum...”Ö15

“Aile bu konuda ilgili. Extradan evde eğitim alıyorlar çocuk için. Ben bunun faydasını gözlemliyorum öğrencide. Benimle iletişimde de istekliler....” Ö24

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin öğrencilerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri Tablo 10’da gösterilmektedir.

Tablo 10.

Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri

Kodlar	Katılımcılar	f
Olumlu	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,23,24,25}	23
Olumsuz	Ö _{21,22}	2

Tablo 10 incelendiğinde; katılımcıların büyük bir kısmının (f:23) öğrencilerinin destek eğitim odalarında verilen eğitime yönelik olumlu tutum içinde olduklarını belirttikleri görülmektedir.

Katılımcıların bir bölümü ise (f:2) öğrencilerinin olumsuz tutum sahibi oldukları yönünde görüş belirtmektedirler. Konuya ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Öğrenci yapabildiğini hissettiği için sınıftakinden çok daha istekli ve katılımcı...” Ö13

“Öğrenci istekli bir şekilde katılım gösteriyor...” Ö18

“Öğrenci eğer hasta değilse hep istekli katılıyor...” Ö23

“Öğrenci başta istekli değildi. Derslere katılmak istemiyordu. Başarılı olduğunu görünce istekle gelmeye başladı. Eve gidince mutlulukla anlatıyormuş annesine...” Ö24

Araştırmanın beşinci alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde paydaşlara yönelik beklentileri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Bu alt probleme yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde paydaşlara yönelik beklentilerine ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim-öğretim sürecinde paydaşlara yönelik beklentilerine ilişkin görüşleri Tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 11.

Sınıf öğretmenlerinin öğrenci başarısını artırmak için paydaşlara yönelik beklentilerine ilişkin görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Diğer Öğretmenler/ Rehber Öğretmen	İşbirliği içinde çalışmalıdır	Ö _{6,8,11,13,14,17,18,19,20,22,23}	11
	Rehberlik servisi daha aktif çalışmalıdır	Ö _{1,3,7,10,12,15,16,21,24}	9
Okul Yönetimi	Daha aktif ve yardımcı olunmalıdır	Ö _{1,3,7,8,9,10,11,12,14,15,16,17,18,19,20,21,23,24,25}	19
	Diğer öğretmen ve velilere de bilgilendirmeler yapılmalıdır	Ö ₁₃	1
RAM	Daha sık eğitim verilmelidir	Ö _{1,3,4,6,8,9,13,14,15,16}	10
	Daha profesyonel çalışmalıdır	Ö _{2,5,11,17,18,19,20,21,23,24}	10
	Süreçte takipçi olunmalıdır	Ö _{7,10,12,21,25}	5
MEB	Daha profesyonel çalışmalıdır	Ö _{2,3,4,6,7,8,11,13,14,15,16,17,19,20,21,24,25}	17
	Aileler bilgilendirilmelidir	Ö _{1,9,21,23}	4
	Uygulamalar devam etmelidir	Ö _{5,12}	2
	Süreç öğretmenler için daha cazip hale getirilmelidir	Ö ₁₀	1
Aile	Kendilerini geliştirmelidirler	Ö _{5,6,7,8,14,15,19}	7
	Aile süreçte daha aktif, katılımcı olmalıdır	Ö _{10,13,17,25}	4

Tablo 11 incelendiğinde; katılımcıların destek eğitim odalarında yürütülen eğitim-öğretim sürecinde öğrenci başarısını artırmak için paydaşlara yönelik beklentilerine ilişkin görüşlerinin, diğer öğretmenler/rehber öğretmen, okul yönetimi, RAM, MEB ve aile olmak üzere beş kategori etrafında toplandığı görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bölümünün okuldaki diğer öğretmenler ve rehber öğretmenden beklentilerinin iş birliği içinde çalışması (f:11) ve okul Rehberlik servisinin daha aktif çalışması (f:9) yönünde olduğu görülmektedir. Okul yönetiminden beklentilerin ise süreçte daha aktif ve yardımcı olunması (f:19) yönünde olduğu görülmektedir. RAM’dan beklentilerin, öğretmenlere daha sık eğitim verilmesi (f:10) ve daha profesyonel çalışması (f:10), ayrıca sürecin takip edilmesi (f:5) olduğu görülmektedir. MEB kategorisinde beklentilerin büyük oranda daha profesyonel çalışmasına (f:17) yönelik olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca ailelerin bilgilendirilmesi (f:4) ve mevcut uygulamaların ve benzerlerinin devam etmesi de (f:2) MEB’den beklentiler arasında görülmektedir. Aile kategorisi incelendiğinde; katılımcıların ailelerden beklentilerinin, ailelerin süreç ile ilgili olarak kendilerini geliştirmelerinin (f:7) ve sürece daha aktif katılım göstermelerinin (f:4) yönünde olduğu görülmektedir. Konuya ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Rehber öğretmen bizleri bilgilendirip bu çocukların aileleriyle de iletişim halinde olmalı. Çünkü ben aile ile hiç anlaşıyorum. Birçok konuda benim işlediğim dersi hiç takip etmiyorlar. Evde çalışma yok...” Ö7

“MEB bu işi daha planlı programlı yapmalı ve daha uzman kişiler tarafından yapılmalı...”Ö8

“RAM çocukları daha sık kontrol etmeli, süreçte de takipçi olmalılar...”Ö10

“Okul yönetiminden destek görüyoruz, fakat okul yönetimi diğer öğretmenleri de bilgilendirmeli...”(Ö13)

“Aile süreçte daha aktif olup bizlere yardımcı olmalı...”Ö25

Aynı alt probleme yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim sürecine yönelik beklentilerine ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim sürecine yönelik beklentilerine ilişkin görüşleri Tablo 12’de gösterilmektedir.

Tablo 12.

Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim sürecine yönelik beklentileri

Kodlar	Katılımcılar	f
Uygulamalı olmalıdır	Ö _{1,2,3,4,5,7,8,9,10,13,14,16,17,18,21,22,24,25}	18
Sürekli olmalıdır	Ö _{1,2,3,4,6,7,8,9,13,14,22,23}	12
Uzman personel tarafından verilmelidir	Ö _{11,12,15,19,20,}	5

Tablo 12 incelendiğinde; katılımcıların büyük bir bölümünün (f:18) hizmet içi eğitimlerin uygulamalı olması gerektiğine yönelik görüş belirttikleri görülmektedir. Katılımcıların bir kısmının (f:12) ise hizmet içi eğitimlerin sürekli olması gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Bazı katılımcılar (f:5) ise hizmet içi eğitimlerin uzman personeller tarafından verilmesi gerektiğine yönelik görüş belirtmektedirler. Konuya ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Hizmet içi eğitim çok iyi bir fikir. Ama teoride olmasın. Uygulamada olsun bilgiler. Neyi nasıl yapacağımızı uygulamalı şekilde anlatsınlar isterim. Deneyimleyelim. Bir de daha sık verilmeli bu tür eğitimler. Bilgiler unutulmadan. Yeni şeyler öğretilmeli...” Ö1

“Hizmet içi eğitim teoride kalmamalı uygulamalı da yapılmalı...”Ö5

“Uzman kişiler tarafından verilmeli...”Ö11

“Daha sık ve sürekli yapılmalı...”Ö13

Araştırmanın altıncı alt problemi “Velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde destek aldıkları kurum ve kuruluşlara ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Bu alt probleme yönelik olarak velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde destek aldıkları kurum ve kuruluşlara ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Velilerin görüşleri Tablo 13’te gösterilmektedir.

Tablo 13.

Velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde destek aldıkları kurum ve kuruluşlara ilişkin görüşleri

	Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Destek Alınıyor	Ram	Tanılama ve yönlendirme	V _{3,4,5,7,8,9,13,14,15,17,18,22}	12
	MEB	Destek eğitim odası açma	V _{7,15}	2
		Bilgilendirme	V _{7,14,}	2
	Okul	Sürece yönelik ilgi ve yardım	V _{1,2,3,4,5,8,9,10,11,12,15,16,19,20,21,2} 2,23,24,25	19
		Materyal desteği	V ₂	1
Destek Alınmıyor	Ram	Süreç takipsizliği	V _{6,10,19,}	3
	MEB	İletişim sağlanmaması	V _{6,9,10,13}	4
	Okul	İlgisizlik	V ₆	1

Tablo 13 incelendiğinde; velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde destek aldıkları kurum ve kuruluşların RAM, MEB ve okul olarak üç ayrı kategori de toplandığı görülmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı (f:19) okuldan sürece yönelik ilgi ve yardım gördüklerini

ifade etmektedirler. Okuldan bilgilendirme (f:2) ve materyal desteği (f:1) aldıklarını ifade eden katılımcılar da bulunmaktadır. Katılımcılar ayrıca RAM'dan (f:12) ve MEB'den (f:2) destek aldıklarını ifade etmektedirler. MEB'den (f:4), RAM'dan (f:3) ve okuldan (f:1) destek alamadıklarını ifade eden katılımcılar da yer almaktadır. Konuya ilişkin veli görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Okul yönetimi ve öğretmenler ilgili, bizleri bilgilendiriyor, RAM bize destek eğitim fırsatı sundu, MEB’de çocuklarımıza bu ve benzeri fırsatlar sunuyor...”V7

“Milli eğitim destek eğitim odası uygulaması yaparak çocuklarımızın değerli olduğunu ve bu çocukların da eğitiminin önemli olduğunu bizlere hissettirdi. Okul çocukla ilgili, RAM da benzer şekilde...” V15

“Ram süreçte bizi yönlendirdi...”V18

“Öğretmenler ilgili, müdür sıklıkla bizimle görüşüyor...”V21

Araştırmanın yedinci alt problemi “Velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecine katkı olarak yaptıkları çalışmalara ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Bu alt probleme yönelik olarak velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecine katkı olarak yaptıkları çalışmalara ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecine katkı olarak yaptıkları çalışmalara ilişkin görüşleri Tablo 14’te gösterilmektedir.

Tablo14.

Velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecine katkı olarak yaptıkları çalışmalara ilişkin görüşleri

Kodlar	Katılımcılar	f
Ev Ödevi	V _{1,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,18,19,21,22,24,25}	21
Tekrar	V _{6,9,14,15,20,24}	6
Özel Ders	V _{1,5,7}	3
Sosyal Faaliyetler	V ₂₀	1

Tablo 14 incelendiğinde; katılımcıların büyük bir kısmının (f:21) destek eğitim odası uygulamasına katkı olarak evde ev ödevi çalışmaları yaptıkları görülmektedir. Katılımcıların bir bölümü (f:6) destek eğitim odası uygulamalarında yapılan çalışmaların tekrarlarının evde yaptırıldığına ilişkin görüş belirtirken bir bölümü (f:3) özel derslerden yararlandığı, bir bölümü (f:1) ise sosyal faaliyetler yaptırıldığı yönünde görüş bildirmektedirler. Konuya ilişkin veli görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Ödev çalışmaları yaptırıyoruz ve özel ders aldırıyoruz...” V1

“Okuldaki çalışmaları desteklemeK için özel ders alıyoruz. Çocuğumun bu şekilde daha hızlı gelişim gösterdiğini hissediyorum...” V5

“Ödev çalışmaları yaptırıyoruz...”V18

“Ödev çalışmaları yapıyoruz, dosyasındaki çalışmaları kontrol edip tekrar yapıyoruz...” V24

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde öğrenci başarısını artırmak için paydaşlara yönelik beklentileri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Bu alt probleme yönelik olarak velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde öğrenci başarısını artırmak için paydaşlara yönelik beklentilerine ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde öğrenci başarısını artırmak için paydaşlara yönelik beklentilerine ilişkin görüşleri Tablo 15’te gösterilmektedir.

Tablo 15.

Velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde öğrenci başarısını artırmak için paydaşlara yönelik beklentileri

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Sınıf Öğretmeni/ Rehber Öğretmen	Rehber öğretmen ve sınıf öğretmeni sürece daha aktif katılmalıdır	V _{1,3,4,5,6,9,19,20}	8
	Sınıf öğretmeni DEO eğitimi veren öğretmenle işbirliği halinde olmalıdır	V _{8,1,15,16,18,24,25}	7
	Rehber öğretmen ve sınıf öğretmeni velileri bilgilendirmelidir	V _{2,11,14,17,23}	5
Okul	Süreç daha profesyonelce yürütülmelidir	V _{1,5,7,9,12,13,16,22}	8
	Okul yönetimi daha aktif ve istekli olmalıdır	V _{3,6,8,10,11,18,19}	7
	Özel gereksinimli öğrenci velisi, diğer öğretmenler ve diğer veliler bilgilendirilmelidir	V _{4,15,17,21,23}	5
RAM	Süreç takip edilmelidir	V _{3,6,15,16,17,19,20,21,25}	9
	Özel gereksinimli öğrenci velisi, diğer öğretmenler ve diğer veliler bilgilendirilmelidir	V _{4,5,8,10,11,12,14,18}	8
	Öğrencilere sosyal olarak da gelişebilecekleri fırsatlar sunulmalıdır	V _{2,7,13,22}	4
	DEO uygulaması ve benzeri uygulamalar artırılmalıdır	V _{1,9,23,24}	4
MEB	DEO uygulaması ve benzeri uygulamalar artırılmalıdır	V _{1,3,5,7,12,13,14,16,21,22,23}	11
	Uygulamalar daha profesyonelce yapılmalıdır	V _{4,6,15,19,20,25}	6
	Ailelere eğitim verilmelidir	V _{2,9,10,17,24}	5

Tablo 15 incelendiğinde; katılımcıların destek eğitim odalarında yürütülen eğitim-öğretim sürecinde öğrenci başarısını artırmak için paydaşlara yönelik beklentilerine ilişkin görüşlerinin, diğer öğretmenler/ rehber öğretmen, okul yönetimi, RAM ve MEB olmak üzere dört kategori etrafında toplandığı görülmektedir. Velilerin büyük bölümünün okuldaki Rehber öğretmen ve sınıf öğretmeninden beklentilerinin sürece daha aktif katılmaları (f:8), sınıf öğretmeninden DEO eğitimi veren öğretmenle işbirliği halinde olunması ve rehber öğretmen ve sınıf öğretmenin kendilerini ve diğer velileri bilgilendirmesi yönünde olduğu görülmektedir. Okuldan beklentilerin ise süreci daha profesyonelce yürütmeleri (f:8), daha aktif ve istekli olunması (f:7) ve özel gereksinimli öğrenci velisi, diğer öğretmenler ve diğer velilerin bilgilendirilmesi (f:5) yönünde olduğu görülmektedir. RAM kategorisi incelendiğinde, katılımcıların beklentilerinin özel gereksinimli öğrencinin eğitim öğretim sürecinin takip edilmesine (f:9), özel gereksinimli öğrenci velisi, diğer öğretmenler ve diğer velilerin bilgilendirilmesi (f:8), öğrencilere sosyal olarak da gelişebilecekleri fırsatlar sunulması (f:4) ve DEO uygulaması ve benzeri uygulamaların artırılması (f:4) yönünde olduğu görülmektedir. MEB kategorisinde beklentilerin büyük oranda DEO uygulaması ve benzeri uygulamaların artırılmasına (f:11) yönelik olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca uygulamaların daha profesyonelce yapılması (f:6) ve ailelere eğitim verilmesi de (f:5) MEB'den beklentiler arasında yer almaktadır. Konuya ilişkin veli görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Rehber öğretmen ilgili fakat destek eğitim öğretmeni sanki ders vermek istemiyor. Öğretmenlerin istekli olması için birşeyler yapılmalı. Özel eğitim alanında daha donanımlı öğretmenlerle süreç ilerlemeli. Sanki daha aktif çalışmalılar...” V6

“Rehber öğretmen ve sınıf öğretmeni daha fazla iletişimde olmalı, daha uygun saatlerde yapılmalı, bu ve benzeri etkinlikler artırılmalı ve bizlere eğitimler verilmeli...” V9

“Sınıf öğretmeni ilgili fakat rehber öğretmen ve sınıf öğretmeni diğer öğretmenlere ve diğer velilere de bilgilendirme yapmalı, Ram öğretmenlere ve biz velilere sıklıkla eğitim vermeli MEB de benzer faaliyetleri artırmalı...” V14

“Sınıf öğretmeni DEO öğretmeniyle paralel çalışmalar yapmalı, bu ve benzeri çalışmalar artırılmalı, MEB de biz ailelere eğitimler vermeli...”V24

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “Velilerin destek eğitim odası uygulaması ile ilgili yaşadıkları sorunlar nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Bu alt probleme yönelik olarak velilerin destek eğitim odası uygulaması ile ilgili yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Velilerin destek eğitim odası uygulaması esnasında yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri Tablo 16’da gösterilmektedir.

Tablo 16.

Velilerin destek eğitim odası uygulaması ile ilgili yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri

Temalar	Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Sorunlar	Ders Saatleri	Dersler okul sonrası olduğu için öğrencinin fazlaca yorulması	V _{1,8,9,10,11,12,14,22}	8
		Ders saatlerinin yetersizliği	V _{2,17,23}	3
	Bilgilendirme	Velinin eğitim öğretim sürecine ilişkin yeterli bilgi sahibi olmaması	V _{4,5,6,7,14,17,20,24}	8
		Diğer öğrencilerin özel gereksinimli öğrencinin durumu ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmaması	V _{5,7}	2
	Özel Gereksinimli Öğrenci	Özel gereksinimli öğrencinin etiketlenmesi	V _{2,3,4,7,13}	5
		Özel gereksinimli öğrencide beklenen gelişimin görülmemesi	V _{18,22}	2
	Öğretmen	İletişim problem yaşanması	V ₁₉	1
Sorun Yaşanmıyor	Materyal	Materyal yetersizliği	V ₂₀	1
			V _{15,16,21,25}	4

Tablo 16 incelendiğinde; katılımcıların destek eğitim odası uygulaması esnasında yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin ders saatleri, bilgilendirme, özel gereksinimli öğrenci, öğretmen ve materyal olmak üzere beş kategoride toplandığı görülmektedir. Ders saatleri kategorisinde, katılımcıların büyük kısmının (f:8) dersler okul sonrası olduğu için öğrencinin fazlaca yorulması ile ilgili sorun yaşadıkları ve bir kısmının (f:3) ise ders saatlerinin yetersizliği ile ilgili sorun yaşadıkları görülmektedir. Bilgilendirme kategorisi incelendiğinde, katılımcıların büyük bir bölümünün (f:8) velinin eğitim öğretim sürecine ilişkin yeterli bilgi sahibi olmaması ile ilgili olarak sorun yaşadıkları ve bir kısmının (f:2) ise diğer öğrencilerin özel gereksinimli öğrencinin durumu ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmamasından kaynaklı sorun yaşadıkları görülmektedir. Özel gereksinimli öğrenci kategorisi incelendiğinde, katılımcıların destek eğitim odasında eğitim gören özel gereksinimli öğrencinin etiketlenmesi (f:5) ve özel gereksinimli öğrencide beklenen gelişimin görülmemesi (f:2) kaynaklı sorunlar yaşadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Öğretmen kategorisinde destek eğitim odasında eğitim veren sınıf öğretmeni ile iletişim problemi yaşandığı (f:1) ve materyal kategorisinde ise materyal yetersizliği sorunu yaşandığına (f:1) ilişkin görüş belirtildiği görülmektedir. Katılımcıların bir bölümünün (f:4) ise destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim süreci ile ilgili olarak bir sorun yaşamadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Konuya ilişkin veli görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Öğretmenler bizlerden çok şeyler bekliyorlar fakat biz ödevi bile nasıl yaptıracağımızı bilmiyoruz...” V8

“Ders saatlerini yeterli bulmuyoruz...” V2

“Bizler veli olarak çok bilgili değiliz. Çocuklarımıza yardımcı olamıyoruz. Başka normal çocukların velileri normal çocuklarla iletişim konusunda sıkıntı yaşıyoruz. Onlar bizim çocuklarımıza başka bir dünyadan gelmiş gibi bakıyor bu dersleri aldıkları için...” V4

“Yeterince bilgili olmamamız ödev yaptırırken bazen nasıl yapacağımız bilmememize sebep oluyor. Bir de dersler okul sonrası olduğu için diğer velilerle karşılaşmaktan çekiniyoruz. Bize farklı bakıyorlar...” V7

TARTIŞMA ve SONUÇ

Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odasında yürütülen eğitim öğretim sürecine yönelik görüşleri kapsamında öncelikle sınıf öğretmenlerinin okullarında bir destek eğitim odası bulunma durumu ve destek eğitim odası olarak kullanılan alanlardaki fiziksel düzenleme incelenmeye çalışılmıştır. Yapılan analizlerde, okulunda özel hazırlanmış bir destek eğitim odası olmadığını söyleyen öğretmenlerin çoğunlukta olduğu sonucuna varılmıştır. Bu öğretmenler, destek eğitimi sürecini, okulda bulunan boş bir derslikte, okul rehberlik servisinde ya da öğretmenler odasında gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Okulunda destek eğitim odası bulunan sınıf öğretmenlerine ise sınıflarındaki ortam düzenlemesine ilişkin sorular yöneltilmiş olup alınan cevaplarda destek eğitim sınıflarında; akıllı tahta, masa, sandalye ve çeşitli eğitim materyallerinin bulunduğu ifade edilmiştir. Ziadat, AL-Alwan ve Younis (2020) destek eğitim odalarındaki fiziki çevrenin öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlemesinin uluslararası insan hakları standartlarına göre öğrencilerin haklarından biri olduğuna işaret etmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalar incelendiğinde ise bu konuda çeşitli sorunlar yaşandığı göze çarpmaktadır. Akay (2011)'in işitme engelli kaynaştırma öğrencilerine yönelik olarak yaptığı çalışmasında genel sınıfların bulunduğu okul binasının içinde, öğrencilerin sınıflarının dışında destek eğitim alabileceği bir oda bulunmadığı belirlenmiştir. Semiz (2018) tarafından yapılan çalışmada ise, destek eğitim odası öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinin belirttiği sorunların başında okullarında destek eğitim odasının bulunmaması ve fiziki şartların yetersiz olması gelmektedir. Benzer olarak Kış (2013) tarafından öğretmenlerin destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin görüş ve önerilerini almak amacıyla yapılan çalışmada destek eğitim odaları için ayrılan yerlerin, fiziksel özelliklerinin uygun olmadığı sonucuna varılmıştır. Konuya ilişkin olarak Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Uygulamaları Genelgesinde “destek eğitim odası için ayrılan mekânların fiziki şartlarının (ısı, ışık, hijyen vb.) eğitime uygun ve kolay ulaşılabilir olmasına dikkat edilecektir. Eğitim öğretim açısından elverişsiz ortamlarda destek eğitim odası düzenlemesi yapılmayacaktır” (MEB, 2017) ifadelerine yer vermektedir. Araştırma sonuçları, okullarda destek eğitim odalarının söz konusu genelgede belirtilen şartları yeterince taşımadığına işaret etmektedir. Literatürde yer alan benzer çalışmalarda da (Afat, 2017; Aydın, 2015; Çağlar, 2016; Öpengin, 2018; Pemik ve Levent, 2019; Talas vd., 2016; Yazarkan, 2020; Yazıcıoğlu, 2020) fiziksel yetersizliğin vurgulandığı görülmektedir. Bu durum ülkemizde destek eğitim konusunda fiziki düzenlemenin henüz mevzuata uygun şekilde düzenlenemediğini düşündürmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerine destek eğitim uygulaması esnasında eğitim verdikleri derslere ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun Matematik ve Türkçe derslerinden destek eğitim verdiği sonucuna varılmıştır. Destek Eğitim Odası Kılavuzunda, “Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler ile destek eğitim alacağı dersler, bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) geliştirme biriminin önerileri doğrultusunda rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonunca eğitim öğretim yılı başında belirlenir. Ancak ihtiyaç halinde söz konusu planlama eğitim öğretim yılı içerisinde revize edilebilir. Özel eğitim ihtiyacı olan her öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda bu eğitimden yararlanması sağlanır” (MEB, 2016) şeklinde ifade edilmiştir. Araştırma sonuçları, destek eğitim odası sürecinde öğrenci ihtiyaçlarının belirlenmesinde mevzuata yeterli düzeyde uygun hareket edilmediğine işaret etmektedir. Alan yazın incelendiğinde destek eğitim odasında uygulanacak programların hazırlanmasında öğretmenlerin çeşitli sorunlar yaşadığı görülmektedir (Akay, 2011; Güven, 2021; Semiz, 2018; Talas vd, 2016). Bu durumun özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencinin bireysel eğitim ihtiyaçlarının etkili şekilde belirlenememesinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim sürecinde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin görüşleri kapsamında öğretmenlerin büyük bölümünün öğretim sürecinde anlatım yöntemini kullandığı daha sonra ise soru cevap yöntemi, gösteri yöntemi, deneme yanılma ve drama gibi öğretim yöntemlerini kullandığı sonucuna varılmıştır. Konuyla ilgili olarak Semiz (2018) tarafından yapılan çalışmada destek eğitim odası öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde ağırlıklı olarak soru cevap yöntemi, anlatım yöntemi ve oyun yoluyla öğretim gibi yöntemleri kullandıkları sonucuna varılmıştır. Aydın (2015)'in araştırmasında, zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere destek eğitim odasında verilen eğitim hizmetlerinde öğretmenlerin öğrenme ve öğretme sürecinde kullanılması gereken yöntem ve teknikleri dikkate almadıkları belirtilmektedir. Araştırma sonuçları yukarıda bahsedilen alan yazın çalışma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Siegel, Moore, Mann ve Wilson (2010) özel eğitim sürecinde

eğitimcilerin konu alanına ilişkin kendilerini yeterli hissetmelerinin öğrencilerinin eğitim sürecinde yöntem ve teknik seçimini olumlu etkilediğini ifade etmektedir. Bu noktada hareketle öğretmenlerin konu alanına ve mevzuata hakimiyetinin eğitimler yoluyla artırılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde kullandıkları araç gereç ve materyal teminine ilişkin görüşleri incelendiğinde, katılımcıların büyük bölümünün eğitim öğretim sürecinde kullandıkları araç gereç ve materyalleri kendi imkânlarıyla temin ettikleri sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin bir kısmı ise araç gereç ve materyallerin okuldan temin edildiğini belirtmektedirler. Destek Eğitim Kılavuzunda bu durum “İl/ilçe Milli Eğitim Müdürlükleri, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan okul ve kurumlardaki özel eğitim hizmetlerine yönelik derslik, araç gereç gibi ihtiyaçların sağlanması için tedbir almakla yükümlüdür” (MEB, 2016) şeklinde açıklanmaktadır. Desphande (2013) destek eğitim odalarının fiziki düzenlemelerinin okul yöneticilerinin sorumluluklarından biri olduğunu belirtmektedir. Ancak alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin, fiziki düzenlemelerin bir boyutu olan materyal ve araç gereç temininde sorunlar yaşadığı görülmektedir. Semiz (2018) tarafından yapılan araştırmada destek eğitim odası öğretmenlerinin materyal ve teknoloji kullanımının okuldaki imkânlar doğrultusunda ilerlediği sonucuna varılmıştır. Aydın (2015)’ın yaptığı çalışmada ise, öğretmenlerin destek eğitim odası içerisinde yer alması gereken en zorunlu araç ve gereçlerin eksik olduğunu ve bulunan araçların öğrencilerin yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmadığı ayrıca materyalleri öğretmenlerin kendi sınıflarından temin etmek zorunda kaldıkları sonucuna ulaşmıştır. Kaynaştırma uygulamasında okul-sınıf ortamının materyal anlamında eksik olduğu sonucu benzer araştırmalarda da (Demir ve Açar, 2011) görülmektedir. Söz konusu çalışmaların sonuçları da araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde kullandıkları ölçme değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun ölçme değerlendirme sürecinde öğrenciye yöneltilen sorulara alınan cevaplar yoluyla değerlendirme yaptıkları ve bir kısmının ise performans değerlendirme süreçlerini kullandıkları sonucuna varılmıştır. Semiz (2018) tarafından yapılan araştırmada görüşleri alınan destek eğitim odası öğretmenlerinin ölçme değerlendirme sürecinde sınavlardan, gözlemlerden, öğrenciye yöneltilen sorulardan yararlandıkları sonucuna varılmıştır. Aydın (2015)’ın yaptığı araştırmada öğretmenlerin büyük oranda değerlendirme yapmadığı belirtilmekle birlikte değerlendirme yapan öğretmenlerin ise net bir değerlendirme yapmadıkları, küçük notlar aldıkları belirtilerek özel eğitim ilke, yöntem ve tekniklerine uygun bir değerlendirme yapılmadığına dikkat çekilmektedir. Talas ve diğ. (2016) tarafından yapılan araştırmada destek eğitim odalarında ölçme ve değerlendirme sürecinde öğretmenlerin farklı uygulamalar gerçekleştirdiği belirlenmiştir. Konuyla ilgili olarak öğretmenlerin bir kısmı herhangi bir ölçme değerlendirme süreci gerçekleştirmediklerini belirtirken ölçme değerlendirme süreci hakkında bilgi sahibi olmadıklarını ya da kendilerinden ne beklendiğini bilmediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca Güven ve Gürsel (2014) ve Yazçayır (2020) öğretmenlerin mevzuata ilişkin ölçme ve değerlendirme yöntemlerine hakim olmadıklarını ifade etmektedirler. Destek Eğitim Odası Kılavuzunda, “Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak eğitim performansı ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP hazırlanır. BEP ‘te öğrenci için gerekli olan destek eğitim hizmetlerinin türü, süresi sıklığı, kimler tarafından nerede ve nasıl sağlanacağına ilişkin bilgiler yer almalıdır. BEP geliştirme biriminde özel eğitim ihtiyacı olan öğrencinin eğitim sürecinde görev alan tüm öğretmenler yer alır ve öğrencinin genel başarı değerlendirmesinde sınıfta yapılan değerlendirmenin yanı sıra destek eğitim odasında yapılan değerlendirme sonuçları da dikkate alınır. Destek eğitim odasında; program farklılaştırma ve bireyselleştirmeye yönelik zenginleştirme ve genişletme uygulamaları yapılır. Öğretimin farklılaştırılmasına yönelik ölçme ve değerlendirme araçları kullanılarak BEP doğrultusunda değerlendirme yapılır. Öğrencinin destek eğitim odasında eğitim aldığı derslere ilişkin, değerlendirme süreçlerinde kullanılan ölçme araçları, çalışma kâğıtları/defterleri dönem sonu raporuyla birlikte okul idaresine teslim edilir” (MEB, 2016) ifadeleri yer almaktadır. Alan yazına bakıldığında bu konuda bir tutarlılık olmadığı, farklı şekillerde değerlendirme yapıldığı görülmektedir. Destek Eğitim Odası Kılavuzunda yer alan ifadelerde ise öğrenci başarısının değerlendirilmesinde temel ögenin öğrencinin ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanan Bireysel Eğitim Programı olduğu görülmektedir. Bu durum da yine öğretmenlerin yönetmeliğe yeterince hâkim olmamasına ve özel gereksinimli öğrencilerin özelliklerinin yeterince bilinmemesine bağlanmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odası ile ilgili mevzuata hâkimiyet durumlarına ilişkin görüşlerine yönelik olarak yapılan analiz sonuçları sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun mevzuata

yeterince hâkim olmadıklarını göstermektedir. Kaya (2003) tarafından yapılan araştırmada da okul yöneticileri ve öğretmenlerin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Bu araştırma sonuçları da yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde destek aldıkları kurum ve kuruluşlara ilişkin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin büyük oranda destek eğitim odası uygulamaları esnasında öğrencilerin ailelerinden destek aldıkları sonucuna varılmıştır. Alan yazında ebeveynlerin çocuklarının güçlü yönleri ve ihtiyaçları hakkında benzersiz bilgilere sahip oldukları için; çocuklarına tanı konulması, değerlendirilmesi, bireysel eğitim programı geliştirmesi ve eğitimsel yerleşiminin tartışıldığı toplantılara katılmalarının önemine işaret edilmektedir (Desphande, 2013). Ayrıca Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde "Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini sürdürebilmeleri için kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılması ve ailelerin, özel eğitim sürecinin her aşamasına aktif katılmalarının sağlanması" (MEB, 2020) özel eğitimin temel ilkeleri olarak ifade edilmektedir. Bu açıdan bakıldığında araştırma sonuçları öğretmenlerin aileden aldıkları destek açısından olumlu olarak değerlendirilebilir. Bu araştırma sonuçlarından farklı olarak Semiz (2018) tarafından yapılan araştırmada ailelerin destek eğitim sürecine yeterince katılım sağlamadıkları, öğretmenlerin de ailelerle sadece sorun olduğunda görüştükleri sonucuna varılmıştır. Özaydın ve Çolak (2011) yaptıkları araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında ailelerden ve okul yönetimlerinden destek görmediklerini belirlemişlerdir. Öğretmenlerin bir bölümünün rehber öğretmenden destek aldığı belirlenirken bir bölümünün de okul yönetiminden, eğitim ortamları ve materyal desteği aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada rehber öğretmenin uygulamadaki rolüne değinmek gerekir. Alan yazın rehber öğretmeni destek eğitim odası ekibinin önemli bir parçası olarak görmekte ve ebeveynlere ve öğretmenlere eğitim ve bilgi verme sorumluluğu bulunduğuna işaret etmektedir (Clark veBremar, 2009; Desphande, 2013; Farrell, 2004).

Sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, katılımcıların büyük bir kısmının öğrencilerinin destek eğitim odalarında verilen eğitime yönelik olumlu tutum içinde oldukları sonucuna varılmıştır. Literatür incelendiğinde öğretmenlerin, öğrencilerin destek eğitim odasında yapılan çalışmalara istekle geldiklerine, destek odasında daha çok bulunmak istediklerine, öğretmenleri ile daha iyi iletişim kurabildiklerine (Aydın, 2015; Aydın Dalga, 2019; Talas ve diğ., 2016) yönelik görüş bildirdiklerini belirtmektedirler. Yine Vaughn ve Klingner (1998) tarafından yapılan araştırmada öğrenme güçlüğü bulunan öğrencilerin eğitim ortamı ile ilgili algılarını inceleyen farklı çalışmaların bulgularının sentezlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları, öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin büyük bölümünün genel eğitim sınıflarının dışında özelleştirilmiş eğitim almayı tercih ettikleri, destek eğitim odasına yönelik olumlu tutum sahibi olduklarını göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde paydaşlara yönelik beklentileri incelendiğinde, beklentilerin büyük oranda okuldaki diğer öğretmenler ve rehber öğretmenin destek eğitim sürecinde iş birliği içinde çalışılması ve okul rehberlik servisinin daha aktif çalışması yönünde olduğu sonucuna varılmıştır. Literatür incelendiğinde farklı çalışmalarda sınıf öğretmenleri ve destek eğitim odasında görev yapan öğretmenlerin ve paydaşların iş birliği içinde çalışmasının özel eğitim açısından önemi belirtilmekte (Ünal, 2008; Öpengin, 2021; Voltz ve Elliot 1990; Voltz, Elliot ve Harris, 1995) ve iş birliği becerisinin bir destek eğitim odası öğretmenin sahip olması gereken özellikler arasında sıralandığı (Wiederholt, 1974) görülmektedir. Öğretmenlerin iş birliği beklentilerinin karşılanması destek eğitim odası uygulamalarının başarısını artıracak bir etken olarak görülebilir. Okul yönetiminden beklentilerin ise süreçte daha aktif ve yardımcı olunması yönünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özaydın ve Çolak (2011)'a göre öğretmenlerin kaynaştırma sürecinde okul yönetiminden beklentileri; materyal desteği ve okul aile iş birliği desteği yönündedir.

Araştırmamızda RAM'dan ve MEB'den beklentiler, öğretmenlere daha sık eğitim verilmesi ve daha profesyonel çalışması ayrıca sürecin takip edilmesi yönündedir. Alan yazın öğretmenlerin destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıkları ve bu sebepten konuya ilişkin hizmet içi eğitim almalarının gerekliliğine ve öğretmenlerin bu yönde beklentilerine işaret ederken (Güven, 2021; Çağlar, 2016; Kale ve Demir, 2017; Kış, 2013; Nar ve Tortop, 2017;Özaydın ve Çolak, 2011; Semiz, 2018; Ünal, 2008; Ünay, 2015) Poon-McBayer (2004) ve Taboada (2001) da destek eğitim odalarında konuya ilişkin eğitim almış ve sertifikalı öğretmenlerin görev almasının önemini vurgulamaktadır. Al-Shammari ve Hornby (2020) de özel eğitim sürecinde öğretmenlerin özellikle bireysel eğitim programı hazırlama, uygulama ve değerlendirme noktalarında eğitime ihtiyaç

duyduklarını belirtmektedirler. Yapılan araştırmada da öğretmenlerin konuya ilişkin eğitim beklentilerinin olması destek eğitim odası uygulamalarında öğretmenlerin eğitim ihtiyacının önemini gösterir niteliktedir. Alan yazındaki benzer çalışmalara ve araştırma sonuçlarına göre; destek eğitim sürecinde öğretmenlere eğitimler verilmesi, RAM'ın süreçte takipçi olması ve destek eğitim odası uygulamasının daha profesyonelce yürütülmesi öncelikle üzerinde durulması gereken konulardır.

Velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecinde destek aldıkları kurum ve kuruluşlara ilişkin görüşleri incelendiğinde, velilerin destek aldıkları kurum ve kuruluşların RAM, MEB ve okul olarak üç ayrı kategori de toplandığı görülmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmının okul yönetiminden sürece yönelik ilgi ve yardım ve RAM'dan tanılama ve yönlendirmeye ilişkin destek gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Velilerin destek eğitim odalarında yürütülen eğitim öğretim sürecine katkı olarak yaptıkları çalışmalara ilişkin görüşleri kapsamında araştırma sonuçları katılımcıların büyük bir kısmının destek eğitim odası uygulamasına katkı olarak evde, ev ödevi çalışmaları yaptıklarını göstermektedir.

Velilerin destek eğitim odasında yürütülen eğitim öğretim sürecinde öğrenci başarısını artırmak için paydaşlara yönelik beklentileri incelendiğinde, araştırma sonuçları velilerin büyük bölümünün okuldaki rehber öğretmen ve sınıf öğretmeninden beklentilerinin büyük oranda sürece daha aktif katılmaları yönünde olduğunu göstermektedir. Okul yönetiminden beklentilerin ise büyük oranda sürecin daha profesyonelce yürütülmesi ve daha aktif ve istekli olunması yönünde olduğu sonucuna varılmıştır. Velilerin RAM'dan beklentilerinin, özel gereksinimli öğrencinin eğitim öğretim sürecinin takip edilmesi yönünde olduğu sonucuna varılmıştır. MEB'den beklentilerinin ise büyük oranda destek eğitim odası uygulaması ve benzeri uygulamaların artırılmasına yönelik olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin paydaşlarından beklentileriyle velilerin paydaşlardan beklentileri okul yönetimi ve diğer öğretmenlerin süreçte aktif olması, bilgilendirilmesi, Ram'ın süreçte takipçi olması gibi konularda benzerlik göstermektedir. Sarı, Şentürk Barışık, Sarar Boyraz ve Özdemir (2021) de özel gereksinimli çocuğa sahip annelerin öğrencinin eğitim süreci ile ilgili eğitim ve bilgi almaya ayrıca diğer paydaşlar ile iş birliği içinde olmaya ihtiyaç duyduklarını belirtmektedirler.

Velilerin destek eğitim odası uygulaması esnasında yaşadıkları sorunlara yönelik olarak araştırma sonuçları, velilerin destek eğitim odası uygulaması esnasında büyük oranda ders saatleri, bilgilendirme, özel gereksinimli öğrenci, öğretmen ve materyal gibi konularda sorun yaşadıklarını göstermektedir. Ders saatleri ile ilgili olarak yaşanan sorunların büyük oranda derslerin okul sonrası olmasından kaynaklı olarak öğrencinin fazlaca yorulması ve ders saatlerinin yetersizliği olduğu sonucuna varılmıştır. Bilgilendirme ile ilgili olarak yaşanan sorunların, velinin ve özel gereksinimli öğrencinin sınıfındaki diğer öğrencilerin özel gereksinimli öğrencinin durumu ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmaması olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca velilerin destek eğitim odasında eğitim gören özel gereksinimli öğrencinin etiketlenmesi ve özel gereksinimli öğrencide beklenen gelişimin görülmemesinden kaynaklı sorunlar yaşadıkları sonucuna varılmıştır. Alan yazında kaynaştırma uygulamalarında özel gereksinimli öğrencilerin akranları tarafından dışlanma ya da rahatsız edici davranışlara maruz kalma gibi sorunlar yaşadıkları belirtilmektedir (Çalışoğlu ve Tanışır, 2018; Langher, Ricci, Reversi ve Citarelli, 2010; Nayır ve Kepenekçi, 2013). Velilerin yaşadığı sorunlardan biri olan özel gereksinimli öğrencinin sınıfındaki diğer öğrencilerin özel gereksinimli öğrencinin durumu ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmamasının bu sonucu doğurduğu düşünülebilir. Benzer olarak Kış (2013) yaptığı araştırma sonucunda, öğretmenlerin destek eğitim uygulamaları sürecinde, diğer öğrencilerin ve ailelerin özel gereksinimli öğrenciyi damgalaması gibi bazı sorunlar yaşadıklarını bulgulamıştır. Araştırma sonuçlarından farklı olarak Somail ve Rahman (2012) tarafından yapılan araştırmada ise, destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin velilerinin destek eğitim odasına yönelik tutumlarının araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları destek eğitim odalarında eğitim alan öğrencilerin velilerinin destek eğitim odasına yönelik olumlu tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

ÖNERİLER

Araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir;

Destek eğitim odalarının fiziksel koşullarına ilişkin MEB'in uygulamaya dönük tedbir alması önerilebilir. Bu noktada okullara mevzuatta belirtilen ideal koşullara sahip, teknolojik açıdan donanımlı

destek eğitim odaları açılabilir. Öğrenci ihtiyaçları belirlenerek gerekli materyal ve araç gereç sağlanmasına yönelik tedbirler alınabilir.

Araştırma sonuçları ve alan yazın öğretmenlerin mevzuata ve destek eğitim odalarında yürütülen eğitim sürecine ilişkin yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıklarını göstermektedir. Öğretmenlere bu yönde, uygulamada bulunan öğretmenlerin görüşleri de alınarak hizmet içi eğitimler verilebilir. Bu eğitimlerin uygulamaya dönük olması da önerilebilir. Ayrıca öğretmen adaylarına lisans düzeyinde verilen özel eğitim dersleri gözden geçirilerek lisans programlarında bu derslerin sayılarının artırılması yoluna gidilebilir. Lisans programlarına özellikle öğretmen adaylarının özel eğitim alanında tecrübe edinmelerini sağlayacak uygulamalı dersler eklenmesi önerilebilir.

Alan yazın özel eğitim sürecinde paydaşların iş birliğinin önemine vurgu yapmaktadır. Rehber öğretmen, destek eğitim odası öğretmeni, okul yönetimi, aile ve okuldaki diğer öğretmenlerin iş birliği içinde çalışmasını mümkün kılacak eğitim süreçlerine ve uygulamalara gidilmesi önerilebilir.

Ailelere ve okulda öğrenim gören özel gereksinimli öğrencinin akranlarına yönelik eğitim programları hazırlanabilir. Bu konuda verilecek etkili eğitim süreçlerinin konuya ilişkin farkındalık sağlayarak özel gereksinimli öğrencinin etiketlenmesi ve dışlanması önüne geçmekte etkili olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Afat, N. (2017). Üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitiminde destek eğitim odalarının incelenmesi. *Research: Social Science Studies*, 5(9), 294-303
- Akay, E. (2011). *Kaynaştırma ortamındaki işitme engelli ilköğretim öğrencilerine sunulan destek eğitim odası sürecinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Al-Shammari, Z., & Hornby, G. (2020). Special education teachers' knowledge and experience of IEPs in the education of students with special educational needs. *International Journal of Disability, Development and Education*, 67(2), 167-181.
- Aral, N. ve Gürsoy, F. (2007). *Özel eğitim gerektiren çocuklar ve özel eğitime giriş*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ataman, A. (2003). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Aydın, A. (2015). *Zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere destek eğitim odasında verilen eğitim hizmetlerine ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Aydın Dalga, R. (2019). *Destek eğitim odasında görev alan öğretmenlerin özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle yaptıkları eğitim öğretime ilişkin görüş ve önerileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aziz, A. (2008). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikler*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Batu, S. ve Uysal A. (2010). Günümüz sınıflarına özel gereksinimi olan çocukların katılımını destekleme. Gönül Akçamete (Ed.), *Genel eğitim okullarında özel gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* (3. baskı ss. 125-126) içinde, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Berg B. & Lune H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (H. Aydın çev. Ed.). Konya: Eğitim Kitapevi.
- Clark, M. A. & Breman, J. C. (2009). School counselor inclusion: A collaborative model to provide academic and social-emotional support in the classroom setting. *Journal of Counseling and Development*, 87, 6-11.
- Çağlar, N. (2016). *İlköğretim kurumlarındaki destek eğitim odası uygulamasına ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çalışoğlu, M., & Tanışır, S. N. (2018). İlkokullarda kaynaştırma eğitimine ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 21-45.

- Demir, M. K. ve Açar, S. (2011). Kaynaştırma eğitimi konusunda tecrübeli sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 719-732.
- Desphande, A. A. (2013). Resource room in mainstream schools. *International Journal of Education and Psychological Research*, 2(2), 86-91.
- Farrell, P. (2004). School Psychologists: Making inclusion a reality for all. *School Psychology International*, 25(1), 5-19.
- Güven, D. (2021). Zihin yetersizliği olan öğrencilerin devam ettiği destek eğitim odası hizmetine yönelik bir durum çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bili Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 22(4), 895-919.
- Güven, D. ve Gürsel, O. (2014). İlköğretimde kaynaştırılan zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online*, 13(1), 109-129.
- Kale, M. ve Demir, S. (2017). İlkokullardaki destek oda eğitiminin Türkçe ve matematik derslerindeki başarı üzerindeki etkisinin incelenmesi. *TÜBAV Bilim*, 10(84), 47-57.
- Kargın, T. ve Sucuoğlu B. (2006). *İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları yaklaşımlar, yöntemler, teknikler*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Kaya, U. (2003). *İlköğretim okulu yöneticilerinin, sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin kaynaştırma ile ilgili bilgi, tutum ve uygulamalarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kış, H. (2013). *Destek eğitim odalarındaki uygulamalara ilişkin rehber öğretmenler ve özel eğitim sınıf öğretmenlerinin görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Lal, S (2014). *Parental and teachers' opinion towards resource room service*. Phd. scholar. Central Institute of Education, Delhi University Ex. Faculty, Lady Irwin College, University Of Delhi, New Delhi.
- Langher, V., Ricci, M. E., Reversi, S., & Citarelli, G. (2010). Disabled students and the quality of relationships within the class. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5, 2295-2299.
- Metin, N. (2012). Özel gereksinimli çocuklar. Nilgün Metin (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar* (1. baskı ss. 9-378) içinde. Ankara: Maya Akademi Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). *Destek eğitim odası kılavuz kitapçığı*, Ankara: Özel Eğitim Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (<http://orgm.meb.gov.tr>. Erişim Tarihi: 23/09/2020).
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). *Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları genelgesi*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, (<http://orgm.meb.gov.tr>. Erişim Tarihi: 23/09/2020).
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2020). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, (<http://orgm.meb.gov.tr>. Erişim Tarihi: 23/09/2020).
- Nar, B. ve Tortop, H. S. (2017). Üstün/özel yetenekli öğrencilere yönelik destek eğitim odası uygulaması: Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlilikleri ve görüşleri. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaraticılık*, 4(1), 1-24.
- Nayır, F., ve Kepenekci, Y. K. (2013). Kaynaştırma öğrencilerinin haklarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 69-89.
- Öpengin, E. (2018). *İlkokul düzeyindeki üstün yetenekli öğrencilere yönelik destek eğitim odasının yürütülmesinde karşılaşılan sorunlar ve sorunlara yönelik çözüm müdahaleleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Öpengin, E. (2021). Investigating stakeholder opinions on a resource room program for gifted students, *Kastamonu Education Journal*, 29(2), 334-347.

- Özaydın, L. ve Çolak, A. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ve okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi hizmet içi eğitim programına ilişkin görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 189-226.
- Özbey, Ç. (2009). *Özel çocuklar ve terapi yöntemleri*. İstanbul: İnkılâp Yayınları.
- Özgür, İ. (2015). *İlk ve ortaöğretimde kaynaştırma uygulamaları*. Adana: Karahan Yayınları.
- Pemik, K., & Levent, F. (2019). Üstün yetenekli öğrencilere destek odasında verilen eğitime ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(2), 313-338.
- Poon-McBrayer, K. F. (2004). To integrate or not to integrate: systemic dilemmas in Hong Kong. *The Journal of Special Education*, 37(4), 249-259.
- Sarı, H., Şentürk Barışık, C., Sarar Boyraz, D., ve Özdemir, Ş. A. Otizm spektrum bozukluğu olan çocuğa sahip annelerin çocuklarına verilen destek eğitim hizmetleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Special Education Journal: International*, 3(1), 44-69.
- Semiz, N. (2018). *Özel gereksinimli öğrencilere yönelik destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin öğretmen ve aile görüşlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Siegel, D., Moore, M., Mann, R. L., & Wilson, H. E. (2010). Factors that influence in-service and preservice teachers' nominations of students for gifted and talented programs. *Journal for the Education of the Gifted*, 33(3), 337-360.
- Somaily, Z. ve Rahman, A. (2012). Parents of students with learning disabilities attitudes towards resource room. *International Interdisciplinary Journal of Education*, 1, 1-5.
- Taboada, S. D. F. (2001). *Resource or reform? The role of the program resource teacher in urban elementary schools*. Unpublished doctoral thesis, University of California, California.
- Talas, S. ve diğerleri. (2016). Destek eğitim odaları ve öğretmenler üzerine betimsel bir çalışma. *Journal of European Education*. 3(6), 31-52.
- Ünal, H. (2008). *Birlikte eğitim ortamındaki zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere destek eğitim odasında verilen destek eğitimin etkililiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ünay, E. (2015). Destek oda eğitiminin kaynaştırma öğrencilerinin matematik başarıları üzerine etkisi, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 38-49.
- Vaughn, S. ve Klingner, J.K. (1998). Students' perception of inclusion and resource room setting. *The Journal of Special Education*, 32(2), 79-88.
- Voltz, D. L. & Elliot Jr. R. N. (1990). Resource room teacher roles in promoting interaction with regular educators. *Teacher Education and Special Education*, 13(3-4), 160-166.
- Voltz, D. L.; Elliot Jr. R. N. & Harris, W.B. (1995). Promising practices in facilitating collaboration between resource room teachers and general education teachers. *Learning Disabilities Research & Practice*, 10(2), 129-136.
- Wiederholt, J. L. (1974). Planning resource rooms for the mildly handicapped. *Focus on Exceptional Children*, 5(8), 1-12.
- Yazarkan, K. (2020). İlkokullardaki destek eğitim odası uygulamasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri hakkında bir araştırma. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (ODÜSOBİAD)*, 10(3), 776-790.
- Yazçayır, G. (2020). *Özel gereksinimli öğrencilere yönelik destek eğitim odası uygulamalarının incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

- Yazıcıoğlu, T. (2020). Destek eğitim odalarında görev yapan öğretmenlerin destek eğitim odalarının işleyişine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 21(2), 299-327.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yiğen, S. (2008). *Çocuğu ilköğretim kademesinde kaynaştırma uygulamalarına devam eden anne babaların kaynaştırmaya ilişkin görüş ve beklentileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Ziadat, A. H., AL-Alwan, M. S., & Younis, F. B. (2020). The effect of the learning environment of gifted students at resource rooms in Jordan. *TEM Journal*, 9(3), 1270.